Coimisiún na Scrúduithe Stáit

An Ardteistiméireacht 2025

Aistriúchán
Ar Scéim Mharcála

An Pholaitíocht agus An tSochaí

Gnáthleibhéal

Nóta do mhúinteoirí agus do scoláirí faoi úsáid na scéimeanna marcála foilsithe

Níl na scéimeanna marcála a fhoilsíonn Coimisiún na Scrúduithe Stáit ceaptha lena n-úsáid mar cháipéisí astu féin. Is áis riachtanach iad ag scrúdaitheoirí a théann faoi oiliúint i léirléamh agus i gcur i bhfeidhm ceart na scéime. Mar chuid den oiliúint sin, as measc rudaí eile, déantar samplaí d'obair na scoláirí a mharcáil agus déantar plé ar na marcanna a bhronntar, mar mhaithe le cur i bhfeidhm ceart na scéime a shoiléiriú. Déanann Scrúdaitheoirí Comhairleacha monatóireacht ar obair na scrúdaitheoirí ina dhiaidh sin le cinntiú go gcuirtear an scéim mharcála i bhfeidhm go comhleanúnach agus go beacht. Bíonn an Príomhscrúdaitheoir i bhfeighil an phróisis agus is gnách go mbíonn Príomhscrúdaitheoir Comhairleach ag cuidiú leis. Is é an Príomhscrúdaitheoir an t-údarás deiridh i dtaca le cé acu a cuireadh an scéim mharcála i bhfeidhm i gceart ar aon phíosa d'obair iarrthóra nó nár cuireadh.

Is cáipéisí oibre na scéimeanna marcála. Cé go n-ullmhaítear dréachtscéim mharcála roimh an scrúdú, ní chuirtear bailchríoch uirthi go dtí go gcuireann scrúdaitheoirí i bhfeidhm ar obair iarrthóirí í agus go dtí go mbailítear agus go meastar an t-aiseolas ó na scrúdaitheoirí uile, i bhfianaise raon iomlán na bhfreagraí a thug na hiarrthóirí, leibhéal foriomlán deacrachta an scrúdaithe agus an ghá le comhleanúnachas caighdeán a choimeád ó bhliain go bliain. Aistriúchán ar an scéim chríochnaithe atá sa cháipéis fhoilsithe seo, mar a cuireadh i bhfeidhm ar obair na n-iarrthóirí uile í.

Is cóir a nótáil i gcás scéimeanna ina bhfuil freagraí nó réitigh eiseamláireacha nach bhfuil sé i gceist a chur in iúl go bhfuil na freagraí ná na réitigh sin uileghabhálach. D'fhéadfadh sé go bhfuil leaganacha éagsúla nó malartacha ann a bheadh inghlactha freisin. Ní mór do na scrúdaitheoirí tuillteanas gach freagra a mheas agus téann siad i gcomhairle lena Scrúdaitheoirí Comhairleacha nuair a bhíonn amhras orthu.

Scéimeanna Marcála san am atá le teacht

Ní cóir talamh slán a dhéanamh d'aon rud a bhaineann le scéimeanna marcála san am atá le teacht bunaithe ar scéimeanna a bhí ann cheana. Cé go mbíonn na bunphrionsabail mheasúnachta mar an gcéanna, is féidir go mbeadh athrú ar shonraí marcála cineál áirithe ceiste i gcomhthéacs na páirte a bheadh ag an gceist sin sa scrúdú foriomlán bliain áirithe ar bith. Bíonn sé de fhreagracht ar an bPríomhscrúdaitheoir bliain áirithe ar bith a dhéanamh amach cén tslí is fearr a chinnteoidh go measfar obair na n-iarrthóirí go cothrom agus go cruinn, agus go gcoimeádfar caighdeán comhleanúnach measúnachta ó bhliain go bliain. Dá réir sin, d'fhéadfadh gnéithe de struchtúr, de mhionsonraí agus de chur i bhfeidhm na scéime marcála in ábhar áirithe athrú ó bhliain go bliain gan rabhadh.

Agus breithniú á dhéanamh ar an scéim mharcála seo, ba cheart aird a bheith ar an méid seo a leanas:

- Braitheann na mionsonraí a theastaíonn in aon fhreagra ar an gcomhthéacs agus ar an gcaoi a gcuirtear an cheist, agus ar an líon marcanna atá ar fáil don fhreagra ar an scrúdpháipéar.

- Caithfear focail, nathanna cainte nó frásaí a úsáid i gceart i gcomhthéacs agus níor cheart iad a bhréagnú, agus más léir go n-úsáidtear go mícheart iad nó go mbréagnaítear iad, ní féidir na marcanna a thabhairt.

- Mar riail ghinearálta, más ann d’amhras faoi bhailíocht aon fhreagra, ní mór do scrúdaitheoirí dul i gcomhairle lena scrúdaitheoir comhairleach sula mbronntar marcanna.

- Níl na moltaí ná na samplaí srl. a thugtar sa scéim uileghabhálach agus is féidir glacadh le freagraí malartacha bailí eile srl.

An méid seo a leanas atá i gceist leis an bpróiseas marcála:

- Léitheoireacht agus anailís ar na freagraí go léir

- Leithdháileadh marcanna ar na comhpháirteanna de réir na scéime comhaontaithe.

NÓTAÍ MÍNITHE A ÚSÁIDTEAR DON MHARCÁIL AR LÍNE

CUIREANN IN IÚL AN POINTE INA RAIBH MARCANNA BRONNTA

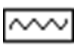 NÍL AN T-EOLAS BAILÍ / CUIREANN IN IÚL GO RAIBH AN ROINN SEO FEICTHE AGUS LÉITE AG AN SCRÚDAITHEOIR

LEATHANACH FEICTHE AG AN SCRÚDAITHEOIR

ROINN A – 100 MARC

Ceist 1

Tá 20 cheist ann nach mór d'iarrthóirí 10 gcinn acu a fhreagairt

10 x 10 marc

(a) Sa bhliain 2024 vótáil beagnach leath de dhaonra an domhain i dtoghcháin éagsúla. Tabhair dhá chúis a bhfuil sé tábhachtach vótáil. **(2 x 5) 10 marc**

D'fhéadfaí le freagraí tagairt a dhéanamh do:

- Chun a chinntiú go gcloistear do ghuth
- Chun ionadaíocht leathan den tsochaí a chinntiú
- Ionas go dtuigeann lucht déanta beartas toil na ndaoine
- Mura gcaitheann tú vóta is féidir le daoine eile a roghnú cé a dhéanfaidh ionadaíocht ort
- Chun tionchar a imirt ar ár dtodhchaí

An-mhaith	4 - 5M
Maith	2 - 3M
Réasúnta	0 - 1M

(b) Déan cur síos ar pholasaí scoile a bhfuil scrúdú déanta agat air a thugann aghaidh ar choincheap na sábháilteachta.

10 marc

D'fhéadfaí le freagraí tagairt a dhéanamh do:

- Cineáltas
- Frithbhulaíocht
- Polasaí um Úsáid Inghlactha Idirlín
- Aon sampla ábhartha

Cur síos an-mhaith	8 - 10M
Cur síos maith	4 - 7M
Cur síos réasúnta	0 - 3M

(c) In 2024 thug rialtas an hÉireann an Scéim Éarlaise agus Aisíoca isteach le haghaidh buidéil phlaisteacha agus cannaí alúmanaim nó cruach. An sampla maith é seo de ghníomh ar mhaithe le forbairt inbhuanaithe a bhaint amach? Mínigh do fhreagra. **10 marc**

D'fhéadfaí le freagraí tagairt a dhéanamh do:

- Athchúrsáil a spreagadh/Feasacht a mhúscailt
- Bruscar a laghdú
- Aon sampla ábhartha

Míniú an-mhaith	8 - 10M
Míniú maith	4 - 7M
Míniú réasúnta	0 - 3M

(d)

(i) Cén chonclúid is féidir leat a bhaint as na sonraí thuas faoin mbochtaineacht? **4 mharc**

Conclúid an-mhaith	3-4M
Conclúid maith	2M
Conclúid réasúnta	1M

(ii) Sainaithin difríocht amháin idir sonraí 2022 agus sonraí 2023.

3 mharc

Míniú an-mhaith	3M
Míniú mhaith	2M
Míniú mheasartha	1M

(iii) Conas a d'fhéadfadh na sonraí seo cabhrú le rialtas na hÉireann? **3 mharc**

Míniú an-mhaith	3M
Míniú maith	2M
Míniú réasúnta	1M

(e) Sainaithin ceart amháin atá ag páiste. Déan cur síos ar an mbealach nach bhfuil an ceart sin á chomhlíonadh in Éirinn. **10 marc**

Sainaithin ceart ábhartha: 2M

D'fhéadfaí le freagraí tagairt a dhéanamh do:

- Ceart ar bith ón UNCRC
- Aon sampla ábhartha

Cur síos an-mhaith	6 - 8M
Cur síos maith	3 - 5M
Cur síos réasúnta	0 - 2M

(f) Síníodh an tAcht um Fhaisnéis faoin mBearna Phá idir na hInscní ina dhlí in Éirinn in 2021. Faoin Acht, is gá d'fhostóirí faisnéis a fhoilsiú maidir lena mbearna phá idir na hinscní. Cén fáth a bhfuil sé tábhachtach an t-eolas seo a bhailiú agus a fhoilsiú?

10 marc

D'fhéadfaí le freagraí tagairt a dhéanamh do:
- Patrarcacht
- Feasacht a mhúscailt
- Cuntasacht
- Trédhearcacht

Míniú an-mhaith	8 - 10M
Míniú maith	4 - 7M
Míniú réasúnta	0 - 3M

(g) Tabhair sampla amháin den tslí a dtéann aicme shóisialta i bhfeidhm ar shaol duine.

10 marc

D'fhéadfaí le freagraí tagairt a dhéanamh do:
- Caipiteal sóisialta
- Oideachas
- Deiseanna

An-mhaith	8 - 10M
Maith	4 - 7M
Réasúnta	0 - 3M

(h) Mínigh ról an rialtais i sochaí dhaonlathach. **10 marc**

D'fhéadfaí le freagraí tagairt a dhéanamh do:
- Rith na tíre
- Cur síos ar shampla ábhartha

Míniú an-mhaith	8 - 10M
Míniú maith	4 - 7M
Míniú réasúnta	0 - 3M

(i) In 2024, cuireadh 25 duine chun báis i Stáit Aontaithe Mheiriceá. Déan trácht ar an staitistic sin agus tagairt agat do Dhearbhú Uilechoiteann Chearta an Duine (UDHR).
10 marc

D'fhéadfaí le freagraí tagairt a dhéanamh do:
- Ceart chun na beatha
- Saoirse ó chéasadh

Trácht an-mhaith	8 - 10M
Trácht maith	4 - 7M
Trácht réasúnta	0 - 3M

(j) Cén ról atá ag an Ombudsman do Leanaí in Éirinn? **10 marc**

D'fhéadfaí le freagraí tagairt a dhéanamh do:
- Gearáin a imscrúdú maidir le seirbhísí do leanaí arna soláthar ag eagraíochtaí poiblí
- Cearta agus leas leanaí atá ina gcónaí in Éirinn a chur chun cinn

An-mhaith	8 - 10M
Maith	4 - 7M
Réasúnta	0 - 3M

(k) Is teoiric í 'Sinne in aghaidh Iadsan' a mhíníonn an tslí ina bhféachann roinnt daoine, b'fhéidir, ar an domhan. Tabhair sampla ina bhféadfá é seo a fheiceáil inniu.
10 marc

D'fhéadfaí le freagraí tagairt a dhéanamh do:
- Coimhlintí reatha ar fud an domhain
- Dearcthaí eite dheas agus eite chlé laistigh d'Éirinn nó i dtíortha eile

Míniú an-mhaith	8 - 10M
Míniú maith	4 - 7M
Míniú réasúnta	0 - 3M

(l) Cad é saoirse an phreasa? **10 marc**

D'fhéadfaí le freagraí tagairt a dhéanamh do:

- Ceart bunúsach
- Cuireann sé ar chumas na meán iniúchadh a dhéanamh, foilsiú agus craoladh gan eagla
- Cuireann sé trédhearcacht chun cinn
- Cuireann sé cuntasacht chun cinn
- Riachtanach i dtír dhaonlathach

An-mhaith	8 - 10M
Maith	4 - 7M
Réasúnta	0 - 3M

(m) Déan cur síos ar shampla amháin den tslí a gcruthaítear féiniúlacht in Éirinn. **10 marc**

D'fhéadfaí le freagraí tagairt a dhéanamh do:

- An Córas Oideachais (teanga na Gaeilge, stair, ceol agus spóirt)
- Ceiliúradh laethanta náisiúnta (Lá Fhéile Bríde, Lá Fhéile Pádraig)
- Cur chun cinn na gcluichí Gaelacha

Cur síos an-mhaith	8 - 10M
Cur síos maith	4 - 7M
Cur síos réasúnta	0 - 3M

(n) Cén ról atá ag Teachta Dála (TD) in Éirinn? **10 marc**

D'fhéadfaí le freagraí tagairt a dhéanamh do:

- Freastalaíonn sé/sí ar sheisiúin Dála
- Tugann siad ionadaíocht do thoghthóirí
- Freastalaíonn sé/sí ar chruinnithe coiste
- Reáchtálann sé/sí clinicí toghcheantair

An-mhaith	8 - 10M
Maith	4 - 7M
Réasúnta	0 - 3M

(o) Déan trácht ar an teachtaireacht maidir le hathrú aeráide sa chartún seo. 10 marc

D'fhéadfaí le freagraí tagairt a dhéanamh do:
- Easpa feasachta ar an athrú aeráide
- Séanadh an athraithe aeráide

Trácht an-mhaith	8 - 10M
Trácht maith	4 - 7M
Trácht réasúnta	0 - 3M

(p) Mínigh go hachomair smaoineamh amháin atá ag Kathleen Lynch faoin bpolaitíocht agus/nó faoin tsochaí in Éirinn. 10 marc

D'fhéadfaí le freagraí tagairt a dhéanamh do:
- Comhionannas Coinníll V Comhionannas Toraidh
- Tá an neamhionannas i sochaí na hÉireann á bhuanú ag an gcóras oideachais
- Neamhionannas Mothúchánach

Míniú an-mhaith	8 - 10M
Míniú maith	4 - 7M
Míniú réasúnta	0 - 3M

(q) Tabhair dhá chúis a bhfuil TFC (ICT)/teicneolaíocht agus na meáin tar éis saol níos domhandaithe a chruthú.

(2 x 5M) 10 marc

D'fhéadfaí le freagraí tagairt a dhéanamh do:
- Rochtain thapa ar fhaisnéis: meáin shóisialta, teicneolaíocht shoghluaiste
- Ceadaíonn sí trádáil níos éifeachtaí: ríomhthráchtáil, foinsiú domhanda
- Éascaíonn sí malartú cultúrtha: gluaiseachtaí sóisialta, feasacht
- Ceadaíonn sí comhroinnt eolais: taighdeoirí, oideachas

Freagra an-mhaith	4 - 5M
Freagra maith	2 - 3M
Freagra réasúnta	0 - 1M

(r) Déan cur síos ar céard is seachadóir dualgais ann agus tabhair sampla de sheachadóir dualgais. 10 marc

D'fhéadfaí le freagraí tagairt a dhéanamh do:

- Daoine aonair nó eagraíochtaí
- A chinntiú go gcomhlíontar cearta an duine
- Rialtas/ comhlachtaí rialtais

Cur síos an-mhaith	6 - 8M
Cur síos maith	3 - 5M
Cur síos réasúnta	0 - 2M

Sampla: 2 mharc

(s) Cad atá i gceist le Staid an Nádúir? 10 mharc

D'fhéadfaí le freagraí tagairt a dhéanamh do:

- Hobbes
- Locke

An-mhaith	8 - 10M
Maith	4 - 7M
Réasúnta	0 - 3M

(t) Mínigh na tionchair a bhíonn ag an gciníochas in Éirinn. 10 marc

D'fhéadfaí le freagraí tagairt a dhéanamh do:

- Tionchair ar an íospartach lena n-áirítear: Sláinte mheabhrach/Strus/Féinmhuinín íseal
- Tionchair ar an tsochaí, lena n-áirítear: Foréigean/Atmaisféar contúirteach/Deighilt

Freagra an-mhaith	8 - 10M
Freagra maith	4 - 7M
Freagra réasúnta	0 - 3M

ROINN B – 150 MARC

Ceist 2 **50 marc**

(a) De réir Dhoiciméad A, cad é Sprioc a Dó de na Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe (SDG)? **5 mharc**

Gan Aon Ocras: (Deireadh a chur le hocras, slándáil bia agus cothú feabhsaithe a bhaint amach agus talmhaíocht inbhuanaithe a chur chun cinn)

(b) De réir Dhoiciméad A, cad a thugtar sa Tuarascáil um Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe, 2022? **10 marc**

Forléargas domhanda ar dhul chun cinn maidir le cur i bhfeidhm Chlár um Fhorbairt Inbhuanaithe 2030

(c) De réir Dhoiciméad B, cad is cúis le tíortha timpeall an domhain a bheith ag fulaingt mar gheall ar ghéarchéim an ocrais? **15 mharc**

Coimhlint, an ghéarchéim aeráide agus tuairteanna eacnamaíochta

(d) I nDoiciméad B, tugtar breac-chuntas ar na príomhchúiseanna leis an ocras i dtrí thír. Ainmnigh ceann amháin de na tíortha sin agus sainaithin príomhchúis an ocrais sa tír sin. **10 marc**

Ainm: 2m

Sainaithin an phríomhchúis: 8m

D'fhéadfaí le freagraí tagairt a dhéanamh do Háítí, an tSúdáin Theas nó an tSúdáin

(e) Agus fianaise ó Dhoiciméad B á húsáid agat, sainaithin na naisc idir an ghéarchéim ocrais agus an comhshaol. **10 marc**

Míniú an-mhaith a dhéanann tagairt don dá dhoiciméad	8 - 10M
Míniú maith	4 - 7M
Míniú réasúnta	0 - 3M

Ceist 3 **50 marc**

(a) Déan trácht ar chur i láthair na sonraí i nDoiciméad A. **5 mharc**

- Íomhánna éifeachtacha agus úsáid dathanna
- Bosca simplí le figiúirí
- Éasca a léamh/éasca a thuiscint

Tráchtaireacht an-mhaith	4 - 5M
Tráchtaireacht mhaith	2 - 3M
Tráchtaireacht réasúnta	0 - 1M

(b) Déan cur síos ar ghné dhearfach amháin den bhealach a gcuirtear na sonraí i láthair i nDoiciméad B. **5 mharc**

- Tá an tábla éasca a léamh
- Cuireann na pictiúir comhthéacs leis

Míniú an-mhaith	4 - 5M
Míniú maith	2 - 3M
Míniú réasúnta	0 - 1M

(c) Roghnaigh príomhphíosa amháin eolais as Doiciméad A agus déan cur síos ar an mbealach a nascann sé leis an eolas a thugtar i nDoiciméad B. **10 marc**

Príomhphíosa eolais: 2M

Cur síos an-mhaith ar phíosa amháin de shonraí	6 - 8M
Cur síos maith ar phíosa amháin de shonraí	3 - 5M
Cur síos réasúnta ar phíosa amháin de shonraí	0 - 2M

(d) Conas mar a d'fhéadfadh an t-eolas a thugtar sa dá dhoiciméad a bheith úsáideach do rialtais ar fud an domhain? **15 mharc**

Tráchtaireacht an-mhaith	11 - 15M
Tráchtaireacht mhaith	6 - 10M
Tráchtaireacht réasúnta	0 - 5M

(e) An bhfuil Doiciméad A iontaofa mar fhoinse sonraí? Mínigh do fhreagra. **15 mharc**

Míniú an-mhaith	11 - 15M
Míniú maith	6- 10M
Míniú réasúnta	0 - 5M

Ceist 4 50 marc

(a) I nDoiciméad B, sainaithin cosúlacht amháin agus difríocht amháin idir na sonraí as Háítí agus na sonraí as an tSúdáin Theas. (2 x 5m) 10 marc

D'fhéadfaí le freagraí tagairt a dhéanamh do **dhá cheann** ó: daonra, daoine i ngátar, daoine ar cabhraíodh leo anuraidh, páistí i mbaol ón ngéar-mhíchothú, príomhchúiseanna an ocrais

An-mhaith	4 - 5M
Maith	2 - 3M
Réasúnta	0 - 1M

(b) Cén cineál sonraí a chuirfeadh leis an taighde a chuirtear i láthair i nDoiciméad A, dar leat? Tabhair sampla de shonraí den chineál seo. 10 marc

D'fhéadfaí le freagraí tagairt a dhéanamh d'agallaimh, cás-staidéir, srl

Freagra an-mhaith	8 - 10M
Freagra maith	4 - 7M
Freagra réasúnta	0 - 3M

(c) Déan cur síos ar thionscadal saoránachta a d'fhéadfá a dhéanamh chun tacú le hobair Gníomhú in Aghaidh an Ocrais. 15 mharc

Cur síos an-mhaith	11 - 15M
Cur síos maith	6 - 10M
Cur síos réasúnta	0 - 5M

(d) Tar éis duit anailís a dhéanamh ar na sonraí, cad iad na moltaí a thabharfá do na Náisiúin Aontaithe faoi na ceisteanna a ardaítear i nDoiciméad A agus i nDoiciméad B?
15 mharc

Freagra an-mhaith	11 - 15M
Freagra maith	6 - 10M
Freagra réasúnta	0 - 5M

Roinn C – 150 marc

Aiste dhioscúrsach a mharcáil:

1. Léigh an aiste go léir gan aon mharcanna a bhronnadh.

2. Marcáil an aiste ag baint úsáid as an gcritéir marcála agus cur na marcanna le chéile.

3. Déan athbhreithniú ar an marc iomlán a bhronntar ag baint úsáid as na tuairiscíní banda gráid.

4. Chun an t-athbhreithniú mairc iomláin a chur i gcrích arís ag baint úsáid as an gcritéir.

AISTE DIOSCÚRSACH

	An-mhaith	Maith	Réasúnta	Lag
Réamhrá (I)	Tugtar go díreach faoin gceist agus cuirtear í i gcomhthéacs.	Tugtar faoin gceist go réasúnta ach le beagán comhthéacsaithe.	Tugtar faoin gceist go neamhshoiléir gan comhthéacsú ar bith.	Ní thuigtear an cheist go pointe nó amach is amach.
10 marc	**9 - 10**	**7 - 8**	**4 - 6**	**0 - 3**
Eolas (K)	Aiste loighciúil an-mhaith bunaithe ar eolas agus tuiscint chuimsitheach ar an gceist. Níl earráidí suntasacha ar bith nó aon rud fágtha ar lár.	Aiste réasúnta bunaithe ar bhuneolas ach is beag an tuiscint ar an gceist. Beagán earráidí agus rudaí fágtha ar lár ann.	Aiste mhearaithe bunaithe ar leath-thuiscint den cheist. Tá earráidí suntasacha agus cuid mhór rudaí fágtha ar lár.	Léiríonn aiste lag beagán eolais nó gan eolas ar bith ar an gceist. D'fhéadfaí leis an eolas a bheith mícheart nó frithráiteach.
10 marc	**9 - 10**	**7 - 8**	**4 - 6**	**0 - 3**
Fianaise (E)	Aithnítear agus ceistítear réimse leathan fianaise atá ábhartha, údarásach agus inchreidte.	Aithnítear agus ceistítear réimse maith fianaise le spleáchas foriomlán ar shonraí gan chruthú.	Is beag an fhianaise atá curtha ar fáil agus é róshimplí nó mearaithe agus leath-bhainteach don ábhar.	Níl ach beagán fianaise nó gan fianaise ar bith curtha ar fáil, ní bhaineann an fhianaise don cheist.
10 marc	**9 - 10**	**7 - 8**	**4 - 6**	**0 - 3**
Anailís & Sintéis (A)	Argóint an-mhaith bunaithe ar anailís chriticiúil agus grinn ar an bhfianaise.	Argóint mhaith bunaithe ar anailís bhunúsach den fhianaise.	Tá locht san argóint le fianaise theoranta ar an anailís agus meastóireacht. Anailís fhánach le míchruinneas suntasach.	Tá an argóint curtha le chéile go dona mearaithe nó míloighciúil. Tá an anailís lag.
5 mharc	**5**	**4**	**3**	**0 - 2**
Meastóireacht (V)	Comhtháthú an-mhaith ar thuairimí agus dearcthaí comparáideacha / malartacha. Conclúidí neamhspleácha an-mhaith cruthaithe & a seasamh féin comhfhadaithe.	Comhtháthú maith ar thuairimí agus dearcthaí comparáideacha / malartacha ar an argóint. Conclúidí neamhspleácha maithe cruthaithe & a seasamh féin comhfhadaithe.	Dearcthaí agus tuairimí comparáideacha/malartacha teoranta. Conclúidí teoranta neamhspleácha & ar an údar dá seasamh féin.	Gan tuairimí agus dearcthaí comparáideacha ar bith. Gan conclúidí neamhspleácha nó údar dá seasamh féin ar bith.
5 mharc	**5**	**4**	**3**	**0 - 2**
Comhtháthú (C)	Tá an t-eagrúchán agus bainistíocht ar thuairimí agus dearcadh an-mhaith.	Tá an t-eagrúchán agus bainistíocht ar smaointe bunúsach. Struchtúr réasúnta	Eagrúchán agus bainistíocht theoranta ar smaointe agus iad mearaithe. Struchtúr lag.	Tá easpa struchtúir, eagrúcháin, comhleanúnachais, béime, comhthéacs agus soiléire san aiste.

	Béim agus soiléire an-mhaith ar fud. Structhúr an-mhaith.			
10 marc	**9 - 10**	**7 - 8**	**4 - 6**	**0 - 3**

BANDAÍ GRÁID NA hAISTE

O1 **45 - 50 Marc**	**O2** **44 - 40 Marc**	**O3** **35 - 39 Marc**	**O4** **30 - 34 Marc**	**O5** **25 - 29 Marc**	**O6** **20 - 24 Marc**	**O7** **15 - 19 Marc**	**O8** **0 - 14 Mharc**
Tá an freagra ciallmhar; struchtúr maith ann, agus tugann an fhianaise éasgúil, ábhartha agus cruinn tacaíocht dó ag baint úsáid as fianaise chomparáideach. Tá eolas cuimsitheach ar riachtanais an taisc shoiléir chomh maith le tuiscint agus smaointeoireacht neamhspleách. Rannpháirtíocht dhomhain leis an ábhar. Tá na breithiúnais agus conclúidí a thugtar comhfhadaithe go cuimsitheach.	Díríonn an freagra go soiléir ar an gceist a gcuirtear. Tá struchtúr an-mhaith ag na hargóintí agus iad tacaithe comhaontaithe ag fianaise ábhartha, cruinn agus éagsúil. Tá na pointí eagraithe go fíormhaith agus tá argóint chiallmhar curtha i láthair le dearcthaí comparáideacha. Tá rannpháirtíocht an-mhaith leis an ábhar. Breithiúnais agus conclúidí	Díríonn an freagra go soiléir ar an gceist a gcuirtear. Tuigtear go breá éilimh na ceiste. Tugtar tacaíocht mhaith do phointí le fianaise chruinn agus ábhartha go hiondúil. Tá na pointí eagraithe go maith agus tá argóint chiallmhar curtha i láthair. Tá fianaise de rannpháirtíocht leis an ábhar agus tá údar réasúnta ag na breithiúnais agus conclúidí atá curtha ar fáil.	Léiríonn an freagra roinnt tuisceana ar éilimh na ceiste. Tá na pointí a dhéantar ábhartha agus tacaithe le roinnt tagairtí bailí agus léaráid. D'fhéadfaí áfach, go bhfuil roinnt pointí fágtha ina n-aonair agus níl siad comhtháite ina n-iomláine isteach in argóint chomhaontaithe. Tá roinnt breithiúnas agus conclúidí neamhspleácha curtha ar fáil le beagán údair.	Léiríonn an freagra go dtuigtear an cheist. Eolas teoranta ar an gceist agus déanann na freagraí pointí éiginnte agus is beag an fhianaise a úsáidtear atá bailí agus oiriúnach. Áfach, is beag na pointí seo agus ní dhéantar forbairt ar an bhfianaise go hargóint láidir agus comhaontuithe. Rannpháirtíocht theoranta leis an ábhar agus bíonn easpa conclúidí atá comhaontuithe agus neamhspleách sna freagraí dá bharr.	Léiríonn na freagraí go dtuigtear an cheist – go pointe áirithe ar a laghad. Tá easpa béime soiléire sa fhreagra agus tá nós aige imeacht ón bpointe nó ó phointe go pointe. Tógann an achoimre agus athrá áit an phlé go minic. Eolas teoranta ar an gceist le fíorbheagán fianaise chun tacaíocht a thabhairt do na pointí atá déanta. Is fíorbheag an rannpháirtíocht leis an ábhar. Tá na breithiúnais agus conclúidí a	Léiríonn an freagra go dtuigtear na ceisteanna go pointe áirithe agus go bhfuil béim dhona ar an bhfreagra. Léiríonn an freagra go bhféadfaí cúpla pointe bailí a chur in iúl ach níl nasc eatarthu d'aon ghnó chun argóint a dhéanamh agus níl fianaise ar bith ann chun tacaíocht a thabhairt do na freagraí atá déanta. Níl fianaise ar bith ann de rannpháirtíocht leis an ábhar. Ní dhearna an t-iarrthóir breithiúnas,	Léiríonn an freagra go dtuigtear an cheist go dona nó ní thuigtear an cheist in aon chór. Freagra an-dona, nach gcuirtear, ar an gcuid is fearr de, ach píosaí scoilte d'eolas ar fáil leis, le beagán nó gan pointí ábhartha ar bith. Ní chuirtear argóintí nó fianaise ar bith ar fáil chun tacaíocht a thabhairt ar argóintí ar bith atá déanta. Tá an freagra an-dona agus tá easpa béime agus tá an léitheoir mearaithe.

Léiríonn an freagra seo eolas mionsonraithe, fianaise ar rannpháirtíocht chriticiúil, léargas domhain, béim ghéar, argóint chumasach agus tá fianaise agus foinsí ag tabhairt tacaíocht dó.	neamhspleácha curtha ar fáil agus le húdar réasúnta.				chuirtear ar fáil neamhchinnte le fíorbheagán údair. D’fhéadfaí athléamh a bheith riachtanach chun an chiall a thuiscint.	níor chruthaigh siad conclúidí neamhspleácha nó níor chuir siad údar ar fáil ar a dtuairim nó seasamh féin.	D’fhéadfaí le cúpla pointe a bheith míchruinn amach is amach nó neamhábhartha leis an gceist.

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

Marcanna Breise as ucht freagairt trí Ghaeilge

Léiríonn an tábla thíos an méid marcanna breise ba chóir a bhronnadh ar iarrthóirí a ghnóthaíonn níos mó ná 75% d'iomlán na marcanna.

N.B. Ba chóir marcanna de réir an ghnáthráta a bhronnadh ar iarrthóirí nach ngnóthaíonn níos mó ná 75% d'iomlán na marcanna don scrúdú. Ba chóir freisin an marc bónais sin **a shlánú síos**.

Tábla 400 @ 10%

Bain úsáid as an tábla seo i gcás na n-ábhar a bhfuil 400 marc san iomlán ag gabháil leo agus inarb é 10% gnáthráta an bhónais.

Bain úsáid as an ngnáthráta i gcás 300 marc agus faoina bhun sin. Os cionn an mharc sin, féach an tábla thíos.

Bunmharc	Marc Bónais
301 - 303	29
304 - 306	28
307 - 310	27
311 - 313	26
314 - 316	25
317 - 320	24
321 - 323	23
324 - 326	22
327 - 330	21
331 - 333	20
334 - 336	19
337 - 340	18
341 - 343	17
344 - 346	16
347 - 350	15

Bunmharc	Marc Bónais
351 - 353	14
354 - 356	13
357 - 360	12
361 - 363	11
364 - 366	10
367 - 370	9
371 - 373	8
374 - 376	7
377 - 380	6
381 - 383	5
384 - 386	4
387 - 390	3
391 - 393	2
394 - 396	1
397 - 400	0

TUAIRISC TIONSCADAIL SAORÁNACHTA

Réasúnaíocht agus taighde

- Mínigh an chúis leis an ngníomh atá roghnaithe agat a dhéanamh.
- Tabhair cuntas soiléir ar aidhmeanna an tionscadail saoránachta, na modhanna roghnaithe chun na haidhmeanna seo agus an plean gnímh a bhaint amach. Sa chás go bhfuil tionscadal grúpa ar bun, aithnítear aidhmeanna an dá ghrúpa don tionscadal agus na haidhmeanna a bhí agat mar dhuine chun do ról a chomhlíonadh.
- Achoimre a thabhairt ar an taighde a dhéantar lena n-áirítear na príomhthorthaí taighde (sonraí) a chur an gníomh ar an eolas. Déan trácht ar na foinsí eolais a bhaintear úsáid as chun an ngníomh a chur ar an eolas ar rudaí ar nós ábhair gréasánbhunaithe, litríocht, agallaimh, agus foinsí eile.
- Déan cinnte go gcuireann tú tagairtí iomlána sa roinn *Tagairtí agus Leabharliosta* ag deireadh na tuairisce.

An tionscadal saoránachta a chur i bhfeidhm

- Achoimre ar na gníomhartha a rinneadh leis an tionscadal a dhéanamh. Sa chás go bhfuil tionscadal grúpa i gceist, déan idirdhealú idir gníomhartha an ghrúpa agus do ghníomhartha aonair ag baint úsáid as “muid” nó “mise” de réir mar is cuí.
- Déan anailís ar ghnéithe éagsúla an phlean gnímh, lena n-áirítear dúshláin ar bith a casadh air agus conas a chuathas i ngleic leis na dúshláin seo.
- Déan cur síos ar thorthaí an tionscadail.

Machnamh a dhéanamh ar na scileanna a fuarthas agus na scileanna a forbraíodh

- Machnamh a dhéanamh go géar ar an léargas pearsanta agus an t-eolas a d’fhoghlaim tú faoin ábhar seo ó thosaigh tú an tionscadal.
- Aithnítear agus déantar cur síos ar na scileanna a chuir tú forbairt orthu trí d’obair ar an tionscadal seo le tagairt áirithe a dhéanamh ar d’obair le daoine eile agus a bheith éifeachtach go pearsanta.
- Míniú go gonta an ról a bhíonn ag machnamh, aiseolas ó dhaoine eile, agus an fhoghlaim ón gcúrsa ort agus an tionscadal le déanamh agat.

TIONSCADAL SAORÁNACHTA – ROINN A

Réasúnaíocht agus Taighde **35 mharc**

	Sármhaith	An-Mhaith	Maith	Réasúnta
Míniú ar an réasúnaíocht	6 - 7M	4 - 5M	2 - 3M	0 - 1M
Aidhmeanna an tionscadail le Plean Gnímh a leagann na Modhanna roghnaithe amach chun na haidhmeanna seo a bhaint amach	10 - 12M	7 - 9M	4 - 6M	0 - 3M
Achoimre ar an méid a aimsíodh agus na foinsí	10 - 12M	7 - 9M	4 - 6M	0 - 3M

Tagairtí agus Leabharliosta - Cúl an leabhráin a sheiceáil **(0-2-4)** **(4 mharc)**

TIONSCADAL SAORÁNACHTA - ROINN B

An tionscadal saoránachta a chur i bhfeidhm **45 marc**

	Sármhaith	An-Mhaith	Maith	Réasúnta
Achoimre ar na gníomhaíochtaí a rinneadh (Muid / Mé féin)	12 - 15M	8 - 11M	4 - 7M	0 - 3M
Anailís chriticiúil ar an bplean gnímh	12 - 15M	8 - 11M	4 - 7M	0 - 3M
Torthaí	12 - 15M	8 - 11M	4 - 7M	0 - 3M

TIONSCADAL SAORÁNACHTA - ROINN C

Machnamh a dhéanamh ar na scileanna a fuarthas agus na scileanna a forbraíodh **20 marc**

	An-Mhaith	Maith	Réasúnta
Eolas agus léargas faoin gceist	5 - 6M	3 - 4M	0 - 2M
Scileanna	5 - 6M	3 - 4M	0 - 2M
Machnamh	4M	3M	0 - 2M
Aiseolas agus foghlaim	4M	3M	0 - 2M

Leathanach Bán